

Háry János

Bő egy hétnek kellett eltelnie ahhoz, hogy a szabad-
téri játékok idei évadjának
első Háry János-előadását
megtarthassák. Túl voltunk
a három balettesten, túl az
Euripidész-dráma bemutató-
ján, mikor végre felhangoz-
hattak az ismert dallamok,
és a dóm előtt kivilágosod-
hatott a nagyabonyi kocma.
Felcsigázott érdeklődés,
premiernek kijáró izgalom
persze még így sem előzte
meg ezt az eső prolongálta
dalljáték-előadást. Sokszor
próbált, sokszor játszott pro-
dukció Szegeden a Háry —
szenzáció, meglepetés aligha
várható tőle...

Jó muzsika, szép ének;
mértékartó, módjával ko-
médiázó alakítások sora vi-
szont igen!

Aki ilyesfélekepp véleked-
ve nézte végig a vasárnap
esti előadást, nem is csaló-
dott. Jelenetről jelenetre ér-
ződött az elmúlt nyarak —
kellékest és főszereplőt egy-
aránt mozgató — *tisztes ru-
tinja*; azok a rendezői meg-
oldások pedig, amelyeket
először láttunk, határozottan
a négy kaland járára szol-
gáltak. (Így például Napó-
leon látványos színpadra jö-
vetele, a lenyúló láncos híd
zsákváson deszkáin.)

Nagyobbra nyíltak viszont
a szemek, s érzékenyebbé
állították a dobhártyák né-
hány új szereplő szavát,
mozgását figyelve. A hagyo-
mányos és ezúttal is reme-
kül bevált szereposztás —
Háry: Melis György, Örsze:
Moldován Stefánia, Öreg
Marci: Szalma Ferenc, Má-
ria Lújza: Marton Éva stb.,
stb. — ugyanis néhány pon-
ton megújult, s a nézők ez-
rei meglehetősen érdeklődés-

sel figyelték e „személyi
változásokat”.

A legtöbb örömmel — s
persze sok-sok tapssal —
Harkányi Endre Napóleon-
ját fogadta a hatalmas pub-
likum. Aprócska hadvezére
valóban olyan énnivalóan
ügyefogyott volt, mint ami-
lyennek Háry — az igazi és
nem az operettesített — me-
sélhette két kortyintás kö-
zött. Az ifjú Ebelsztint az
ifjú Benedek Miklós játszot-
ta az ifjú Latabár Kálmán
helyett. Míg az utóbbi kel-
lemetlenül harsány és bo-
hózkodó volt, addig az utó-
bbi kellemesen idétlenkedett,
noha a vártnál és a kelletté-
nél valamivel szordinósab-
ban. Dayka Margit mindig
csodálónivaló császárszönya
is új férjet kapott szegény
Tompá Sándor helyett. A
bécsi Burg új ura Kömives
Sándor, aki igazán jóked-
vűen és igazán mulattatóan
rajzolja fel a koronás kari-
katúrát, de aki Pufi bácsi
figurájának népmese-ízeit
mégsem felejtett. Új a ge-
nerális Krucifix is! A bo-
hózkodásra csábító alakot
ezúttal a szegedi Király Le-
vente játssza; remekül öre-
gítő maszkban; mértékkel
viccelődve és bicegve. Meg
kell még — dicsérlettel —
említeni Hevesi Imre szép
szólótancát.

A szinte változatlan disz-
letek Fülöp Zoltán Szegeden
oly régóta és oly jól ismert
tehetségét dicsérik; a zenei
irányítás Lukács Miklós ke-
zében igazán jó helyen van.
A nem először és fellehe-
tően nem is utoljára feljű-
tott előadást Szinetár Mik-
lós rendezte — a *Róza Sán-
dor* című tévéfilm algyői
forgatásai után, bizonyára
felüdülésként.

Akác László

Trójai nők

Vámos László új stílust te-
remtet a szabadtéren

Nem egyszerűen jó elő-
adásokról van szó. Még ke-
vésbé bizonytalan kimenete-
lű kísérletekről. A szabadtéren
nyelvezetnek, kifejezésbeli
apparátusának megújításáról,
a közhízi fogalmazás he-
lyett egy valódi és szegedi
szabadtéren stílus — tehát
egy új struktúra — létreho-
zásáról van szó. A *Hamlet*
idejében, amelyben Vámos
gyökeresen új törekvései
először jelentkeztek, talán
még indokolt volt kísérletről
beszélni. Akkor még nem
lehetett világosan látni, leg-
alábbis nem mindenkinek
lehetett, hogy ez az út me-
re és hová vezet. A tavalyi
Tragedia előadás után azon-
ban már teljesen nyilván-
valóvá vált, hogy Vámos
előadásainak nézői nem egy
ismeretlen végeredményű
színpadi kísérlet tanúi, ha-
nem egy jól átgondolt és
sokféle részletmegoldásra
módot adó új struktúra, új
stílus eredményeinek élvezői.

E stílus részletes és alapos
elemzéséhez természetesen
szakembernek kell lenni. De
legfeltűnőbb motívumainak
felismerésére a legegyszerű-
sített néző is képes. Az új
stílus jegyei ugyanis bizo-
nyos értelemben harsányak,
feltűnőek; elég csak a lát-
vány különlegességére utal-
ni. Kinek ne tűnne fel pél-
dál, hogy a színpad cent-
rumához képest hátul, elől,
oldalt és fent elhelyezett fe-
hérs és színes reflektorok
milyen furcsa hatásokat, mi-
lyen különös világot terem-
tenek? De ki ne venné ész-
re, hogy a diszletek, a vá-
szonból és festékből létre-
hozott épületek, oszlopok,
kapuk, falak, a közhízi és
sok szabadtéren előadás elma-
radhatatlan kellei itt hiá-
nyoznak? Vámos — diszlete-
it évek óta Székely László-
val együtt alkotja — nem a
valóságot utánzó színes ku-
lisszákat rak a színpadra,
hanem hatalmas geometriai
formákat; emlékezzünk a
Hamlet mozgó hasábjaira, a
Tragedia földgömb-szeletére.
E természetesen gondolkunk
a *Trójai nők* összeállításán,
lembolt városfalára, amely
megint csak egyszerű geo-
metriai forma: egy végte-
lenbe nyúló téglalap alakú
hasáb.

E formák összekapcsolása
a világítási hatásokkal: így
alakult ki Vámos különös
színpadképe, stílusának
egyik legfontosabb, bár nem
egyetlen összetevője. Ahhoz,
hogy ennek a színpadi vi-
lágnak rendkívül intenzív
szuggesztivitása magával ra-
gadjon bennünket, vagyis

hogy a produkció élményt
ébresszen bennünk, nem kell
tudnunk a részletekről. Sem
arról, hogy a régi módon
diszleteknek nevezett for-
mák visszavezethetők az ele-
mi geometria képleteire, sem
arról, hogy a háborzongató
hatást a különleges módon
elhelyezett reflektorok nyug-
talan fénykévei okozzák.
Vagyis, másképpen szólva,
az új szabadtéren stílus nem
valami intellektuális —
arisztokratikus kifejezési
mód, amely csak a beava-
toltak, a vájtfülűek előtt
tárja fel titkait, hanem de-
mokratikus, népszerű, min-
denkinek és mindenkinek
szóló fogalmazás. Tökélete-
sen egybevágg azzal a törek-
vessel, hogy a szegedi sza-
badtéren népszínház legyen és
maradjon.

Mindehhez fontos hozzá-
tenni, hogy ezt a stílust a
művek és a színpad együt-
tesen teremtették. Pontosab-
ban ők teremtették. Az új
kifejezési struktúra nem úgy
és azért született, mert Vá-
mos spekulatív, előre ki-
gondolt egy új nyelvrend-
szert és azt tüzzel-vassal al-
kalmazta a művekre. Az in-
tenzív hatás keresésének
igénye és az adott környe-
zet, a Dóm tér felhasználá-
sának szándéka hozta létre
az új stílust, amelynek
ugyan biztosan van általá-
nos érvénye, de elsősorban
szabadtéren került drámai
alkotásokhoz kapcsolódik; a
Víg övegyet aligha lehetne
ezzel a móddal előadni.

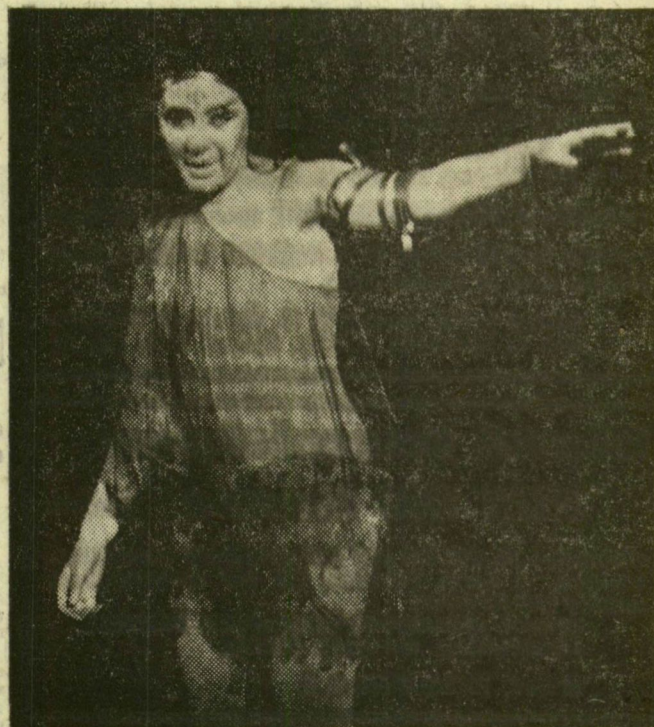
A *Trójai nők* előadása ép-
pen azért vált az új stílus
fejlődésének újabb, nagyon
fontos állomásává, és mint a
sikerből kitűnt, ünnepevé is,
mert a mű Euripidész drá-
mája, *Sartre* átdolgozásában,
a szegedi szabadtéren ezt a
formát kívánja, sőt most
már szinte úgy látjuk, kö-
veteli. Pillanatnyilag nem
tudunk olyan módot, amely-
ben ez a tragédia szabadté-
ren színpadon, megrendítő-
ben hangzana el, mint itt.
Bár maga a mű kissé szo-
katlan a görög drámák, még
Euripidész alkotásai között
is, — elsősorban talán epi-
zódikus szerkesztése, illetve
az epizódok túlhangsúlyozá-
sa miatt — mégis vitatha-
tatlannak, hogy az előadás ma-
gávalragad és nagyszerű.

A *Trójai nők* — epizó-
dik szerkezete ellenére —
rokon a nagy görög drá-
mákkal abban, hogy az élet
végső kérdéseiről szól. A le-
igázott, elpusztított Trója
rabszolgaságra ítélt asszo-
nyainak sorsa elevenedik
meg a színpadon, királynők
megaláztatásával és kejnők
felmagasztalásával, emberi

Bemutató
a szabadtéren

SZEGEDI
ÜNNEPI
HETEK

Az előadás egyik főhőse: Ruttkai Éva mint Kasszandra

nagysággal és hitványsággal,
szépséggel és borzalommal,
tragédiával és katarzissal.
Nincs néző — szombaton, a
premieren legalább nem
volt — aki ennek az anyag-
nak, ennek a szokatlanságá-
ban is nagyszerű drámanak
lesújtó és felemelő, megrázó
és elgondolkodtató hatása
elől ki tudná vonni magát.
Nincs néző, akit közömbö-
sen hagyna, ami a színpadon
történik. S nemcsak Euripi-
dész drámája, sőt mégcsak
nem is Sartre szerencsésen
aktualizáló-modernizáló át-
dolgozása, hanem *Illyés*
Gyula költői szépségű fordí-
tása miatt is. A magyar költő
ezzel a fordításával nem-
csak egyszerűen méltó, ha-
nem egyenrangú partnerévé
vált írónak és átdolgozónak;
bizonyára túlzás, de úgy ér-
zem, nincs szebb drámafor-
dításunk.

Sartre átdolgozása *korunk-
hoz kötötte* a kétezre éve
született tragédiát. A fran-
cia író Euripidész szavaival
a mához akar szólni. Okkal
és joggal: mindaz, amiről az
eredeti dráma beszél, a sza-
badság és az elnyomás, a
háború és a béke, ma is ak-
tuális, legalább úgy és any-
nyira, mint annak idején, a
dráma születésének korában.
Erthető hát, hogy Vámos
rendezése is ezt hangsúlyoz-

za. Nem idézi fel a görög
drámák szertartását, előadá-
saiknak külsőségeit, maszk-
jait és álarcait, hanem a *mai*
költői-színházi realizmus
nyelvén beszél. Ezt hangsú-
lyozzák *Vágó* Nelli jelme-
zei is; gondoljunk például a
görög harcosok második vi-
lágáborút idéző egyenru-
háira.

A színpadi együttesből
három színész emelkedik ki.
Mindenekelőtt a főhőst ala-
kító *Sulyok* Mária Hekabé-
ja. A trójai királynő szeren-
csétlen figurájában olyan
megrendítően képviseli az
emberi nagyságot, olyan
sokszínűen és plasztikusan
festi az emberi fájdalmat és
a fájdalom uralkodni tudó
jellemet, hogy az ember
valósággal elámul: mi min-
dent tud ez a kiváló színész-
nő; szombat este eszményi
Hekabét láttunk a Dóm
előtt. Hasonlóan nagyformá-
tumu alakítás *Ruttkai* Éva
Kasszandrája is. Itt a józan-
ság és a felfokozottság, a
jövőbelátó okosság és a té-
boly kerül sajátos és szoros
egységbe, olyan dinamikus
lendületű színészi előadás-
ban, amely hitelesíteni tudja
a hihetlent. A harmadik
nagy színészi munka *Latino-
vits* Zoltán Hírnöke. Plas-
tikusságán, meggyőző erején
felül jólesően tűnt fel, hogy
Latinovits, bár először ját-
szik a Dóm előtt, milyen
magától értetődő természe-
tességgel alkalmazkodik a
szabadtéren követelményeihez.

Jól illeszkedett az együt-
tes stílusába *Ronyecz* Mária
Andromachéja. *Benkő* Gyula
Menelaoszként néhol még
bizonytalannak tűnt a sza-
badtéren stílusában. *Devay*
Kamilla Helenája is kereste
a kifejezés legjobb eszközeit.
A kórusvezetőknek, *Tábori*
Nórának és *Gordon* Zsuzsá-
nak nagy része volt abban,
hogy a kar minden tagja
nem statisztaként, hanem
tényleges szereplőként járult
hozzá az előadás sikeréhez.
Nagy Attila Poseidonja több
éves szabadtéren tapasztalat-
ra támaszkodó, jól felépített
alakítás volt. *Thírring* Viola
Pallas Athénéje kissé hal-
vány.

Az előadás szuggesztív at-
moszférájának megteremté-
sében rendkívül nagy szere-
pet játszott *Decsényi* János
kifejező erejű kísérőzenéje.

Ókrós László

Háry (Melis György) és a Császárné (Dayka Margit) jelenete

Expressz-shaw, 1970

A IV. Szegedi Ifjúsági Na-
pok népes vendégserege —
miután szombaton este részt
vett a *Trójai nők* eső mos-
ta bemutatóján, majd éjjel
kettőig táncolt a Széchenyi
téren megrendezett, mősoros
utcabálon — vasárnap az
újszegedi szabadtéren színpad
Expressz-shaw, 1970 című
műsorát nézte meg — egy-
mást követő, három előadá-
son.

Mint már évek óta, az
Expressz-shaw most is jól
szórakoztatott.

Mindez elsősorban *Halmi*
Gábor műsorvezető konfe-
ransziának köszönhető, aki
színpadra lépése első percé-
től remek hangulatot te-
remtetett, főképp rögtönzései-
vel.

A műsorban egyébként
egymást követték a „nevek”:
Szécsi Pál, *Ambrus* Kyri,
Mikes Éva, *Pataki* Ferenc
fejszámoló, *Sándor* György
humorista...

Nem is egy, de két ismert
zenekar játszott: a *Pápay-
Fáragó* László vezette Ju-
ventus-együttes és a *Flamm*
Ferenc vezette Atlasz-egyté-
tes.

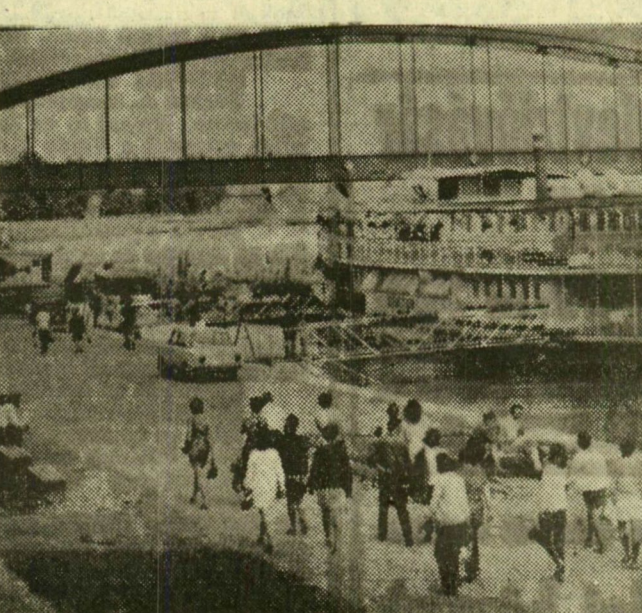
Az ifjúsági napok mint-
egy 1700 résztvevője közül
vasárnap este sokan nézték
meg a szabadtéren játékok
Háry János-előadását. A fia-
tal turisták tegnap, hétfőn

városnézésen vettek részt,
majd a délutáni, esti órák-
ban hazautaztak.

A. L.

Vasárnap már a röszköl határállomáson kezdődött a
„nagyüzem”, imponáló autósor várt behocsátásra az or-
szág déli előszobájában. Reméljük, hogy az üdvözlő tá-
blán levő „camping 18 km” felirat azonban nem a hasz-
nálhatatlan szegedire vonatkozik, mert már a határon
beugratni a vendéget, nem túlságosan idomos!

Somogyi Károlyné felvetelei.

A város főutcája, a Tisza is ezeknek nyújtott szórakozást.
Üdülést. Ahogy a Dunántúli Napló vasárnapi számában
olvastuk: „A Tisza a péciek számára exkluzív látványos-
ságot kínál”. Hát ez az előnye azoknak, akik nem folyó-
menti vidékről valók. Bár nekünk is „exkluzív élményt”
nyújtott főutcánk még néhány héttel ezelőtt...